

VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“

Maišiagalos piliakalnio su papilium ir gyvenvietė (u.k. 24178) ir Maišiagalos dvaro sodybos (u.k. 900) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.) detaliųjų archeologinių tyrimų ir archeologinių žvalgymų 2014 m.

ATASKAITA

Tyrėja: Evelina Simanavičiūtė

Tel. Nr.: 868428473

El. paštas: evelinasim@gmail.com

Užsakovas: UAB „Rekreacinė statyba“

Tel. Nr.: +370 5 2 742777

Adresas: Laisvės pr. 77-201, Vilnius LT-06122

Vilnius, 2014

Turinys

Įvadas	3
Ankstesnių archeologinių tyrimų duomenys	4
Tyrimų aprašymas	5
Plotas Nr. 1	5
Plotas Nr. 2	6
Plotas Nr. 3	6
Išvados	7
Radinių aprašymo sutartiniai ženklai	8
Radinių sąrašas	9
Planų ir brėžinių sąrašas	11
Planas Nr.	12
Planas Nr. 2	13
Brėžinių sutartiniai ženklai	14
Brėžiniai	15
Tyrimų vietų nuotraukų sąrašas	21
Radinių nuotraukų sąrašas	29
Nuotraukos	30
Priedų sąrašas	31
Archeologinių tyrimų leidimas	32
Archeologinių tyrimų projektas	34
Radinių perdavimo aktas	48
ATL straipsnis	49
Kompaktinis diskas	53

Ivadas

2014 m. gegužės 20 d. Mokslinė archeologijos komisija patvirtino Maišiagalos piliakalnio su papilium ir gyvenvietę (u.k. 24178) ir Maišiagalos dvaro sodybos (u.k. 900) (Vilniaus r. Sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.) detaliųjų tyrimų ir archeologinių žvalgymų projektą (priedas Nr. 2). Pagal 2014 m. gegužės 26 d. Kultūros paveldo departamento išduotą leidimą (priedas Nr. 1) tyrimams vadovavo archeologė Evelina Simanavičiūtė. Tyrimų užsakovas UAB „Rekreacinė statyba“.

Vilniaus rajono savivaldybė organizavo Maišiagalos piliakalnio (u.k. 24178) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.) tvarkybos darbus. Darbai planuoti vykdyti piliakalnio ir jo papilio vietoje, kurie turi tiek atskirą saugomą teritoriją, tiek ir bendrą su Maišiagalos dvaro sodybos teritoriją. UAB „Rekreacinė statyba“ projekto vadovo R. Stulpino suprojektuota nuo piliakalnio papilio ŠR krašte esančios automobilių stovėjimo aikštelės įrengti papilio pylimo viršumi link piliakalnio PR kryptimi einantį skaldinėlio dangos taką. Automobilių aikštelės pakraštyje planuotas įrengti kelio ženklas - rodyklė į piliakalnį. Jo atramoms gręžti du 0.2 m skersmens, 0.8 m gylio gręžiniai. Takas piliakalnio papėdės pylimo šiaurritinės dalies viršum nusileidžia į gynybinio griovio dugną ir juo eina griovio PR dalimi (jo šlapiiausioje vietoje suprojektuota akmenų metinio brasta). Pietuose takas pakyla piliakalnio papėdės pylimo šlaitu ir apjuosęs pylimo dalį pašlaite pasuka į piliakalnį (kirsdamas pylimo praardytas ir užpiltas anksčiau griovio atkarpos) iki suprojektuotų laiptų (šlapioje atkarpos vietoje dar suprojektuota pralaida). Tako bendras ilgis 365 m, plotis 3.4 m. Žemė planuojama čia judinti 10 cm nuo jos paviršiaus. Šalia tako atkarpos, eisiančios į pietus nuo papėdės gynybinio pylimo suprojektuotas informacinis stendas (jo pamatai užima 1,57 m ilgio, 0.35 m pločio plotą, iškasti iki 0.8 m gylio) ir atokvėpio aikštelė su dviem suoliukais (jų pamatai užima 2 m ilgio, 0.65 m pločio plotą, kasami iki 0.6 m gylio) bei stalu (jo pamatai užima 2 m ilgio, 0.53 m pločio plotą, kasami iki 0.6 m gylio). Laiptai pietiniu šlaitu į piliakalnį suprojektuoti 30 m ilgio, 1 m pločio. Įrengiant laiptus žemės judinti neplanuota. Jie prie šlaito tvirtinami armatūros įkalamaiais strypais. Laiptų viršuje suprojektuotas tako išplatėjimas, tarsi apžvalgos aikštelė. Jis analogiškos konstrukcijos, kaip ir apačioje suprojektuoti išplatėjimai.

Prieš pradėdant šiuos darbus suplanuotose žemės judinimo vietose buvo atlikti detalieji archeologiniai tyrimai ir archeologiniai žvalgymai.

Detalieji archeologiniai tyrimai ir archeologiniai žvalgymai vykdyti gegužės – birželio mėn.

Tyrimų metu naudoti VšĮ Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos (toliau – KPIP) inventorius: metalo ieškiklis Minelab XTERRA70, nivelyras Sokkia 3C30, GPS imtuvas Epoch L1/L2.

Tyrimų eigą fotografavo (Nikon D3200) ir tyrimų planus pateiktus šioje ataskaitoje braižė ataskaitos autorė (Microsoft Visio 2013 programa).

Žvalgomųjų tyrimų metu rasti radiniai perduoti Lietuvos nacionaliniam muziejui (priedas Nr. 3).

Ankstesnių archeologinių tyrimų duomenys

1971-1973 m. R. Kulikauskienė aikštelėje ištyrė 382 m² plotą. Aptiktas iki 5,4 m storio kultūrinis sluoksnis, kurį sudaro 3 horizontai. Apatiniame horizonte rasta stulpaviečių, brūkšniuotos keramikos. XIV a. virš šio sluoksnio supiltas iki 1,3 m storio molio sluoksnis. Viduriniame horizonte, suformuotame 1365 m. gaisro, aptikta sudegusių medinių pastatų liekanų, geležinė kilpa, sklendė, raktas, kastuvo apkaustas, pjautuvas, žirklys, žiestos keramikos, grūdų, 12 sudegusių avių griaučių. Gaisro liekanos užplūktos iki 2 m storio molio sluoksniu. Viršutiniame horizonte rastos sudegusio pastato su moline krosnimi liekanos, geležiniai noragai, pjautuvai, dalgiai, kaplys, žalvarinis kryželis-enkolpionas, skardinė segė, apyrankė, varpo liekanos, žiestos keramikos, grūdų, kiaulės ir katės griaučiai. Šis sluoksnis susidaręs 1390 m. sudeginus pilį. Nustatyta, kad po 1365 m. pilis buvo apjuosta medine moliu tinkuota gynybine siena.¹

Likusi piliakalnio dalis, papilys ir senovės gyvenvietė netyrinėti.

---

¹ Zabiela G., Maišiagalos piliakalnis. (Internetinė prieiga: www.piliakalniai.lt) [Žiūrėta 2014 -05-10].

Tyrimų aprašymas

Maišiagalos piliakalnis su papiliu ir gyvenvietė bei Maišiagalos dvaro sodyba yra 28 km į šiaurės vakarus nuo Vilniaus, dešiniajame Dūkštos krante.

Tyrimai Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvietė bei Maišiagalos dvaro sodyboje vykdyti dviem etapais. Pirmame etape atlikti detalieji archeologiniai tyrimai P piliakalnio papėdės dalyje (planas Nr. 2). Šių tyrimų metu iš viso ištirta 14 m² plotas. Kasama buvo iki įžemio.

Tyrimų metu atidengtos 3 perkasos: 2x1 m plotas būsimoje stendo vietoje, 3,5x2 m plotas pralaidos vietoje ir 2,5x2 m plotas būsimoje atokvėpio aikštelės stalo su suolais vietoje.

Tyrimų plotuose rastų artefaktų gylis buvo matuojamas nuvelyro pagalba. Tyrimų metu buvo operuojama santykiniais aukščiais, skaičiuojant nuo pasirinkto nulio (šiuo atveju ploto Nr. 1 Š kampo viršus – 89 cm ($H_{abs}136.14m$)).

Antru etapu vykdyti archeologiniai žvalgymai (nuotr. Nr. 22 – 24, planas Nr. 1). Jie vykdyti takų tiesimo vietose ir visoje piliakalnio bei dalyje buvusio dvaro teritorijoje. Žvalgoma buvo metalo ieškikliais ir prižiūrint atliekamus žemės ardymo darbus pačių darbų metu. Iš viso išžvalgyta 1800 m² ploto. Tyrimų vietose jokių vertingų archeologinių radinių ar struktūrų neaptikta.

Plotas Nr. 1

(Plan. Nr. 2, brėž. Nr. 4 – 5, Nuotr. 1 - 9)

Tyrimų plotas Nr. 1 atmatuotas būsimoje stendo vietoje, t.y. pietinėje piliakalnio šlaito dalyje (plan. Nr. 1) (centro koord. LKS94: 6081590.92, 568284.15) orientuotas trumposios sienelėmis ŠR ir PV kryptimis. Po 5 – 10 cm ($H_{abs}136.12 – 135.84m$) velėnos sluoksniu atsidengė tamsiai pilkos spalvos smėlis (nuotr. Nr. 2). Jame aptikta pora keramikos šukių, datuojamų gana plačiu XVIII – XIX a. laikotarpiu (rad. Nr. 1, 7) (nuotr. Nr. 26, 27). Po juo 15 – 25 cm ($H_{abs}136.2 – 135.74m$) gylyje ėmė išsiskirti tamsiai rudos spalvos priemolis (nuotr. Nr. 6, 8).. Šį sluoksnį 35 – 54 cm ($H_{abs}135.82 – 135.54m$) gylyje keitė persimaišęs tamsiai rudos ir šviesiai rusvos spalvos priemolis (nuotr. Nr. 8). 73 – 90 cm ($H_{abs}135.44 – 135.16m$) gylyje pasiektas įžemis (šviesiai oranžinis priemolis maišytas su balkšvu/pilkšvu molium). Perkasos dugnas kampuose: Š – $H_{abs}135.19m$, R – $H_{abs}135.11m$; P – $H_{abs}135.05m$; V – $H_{abs}135.01m$.

Plotas Nr. 2

(Plan. Nr. 2, brėž. Nr. 4, 6 – 8, nuotr. 10 - 15)

Tyrimų plotas Nr. 2 atmatuotas planuotoje pralaidos vietoje. Ploto Nr. 2 V kampas nuo ploto Nr. 1 P kampo nutolęs 15 m 50 cm atstumu. (centro koord. LKS94: 6081582.84, 568296.33) orientuotas trumposiomis sienelėmis ŠR – PV kryptimis. Po 5 – 10 cm ($H_{abs}135.62-135.38 - 135.57-135.33m$) velėnos sluoksniu atsidengė tamsiai pilkos spalvos smėlis (nuotr. Nr. 11). Jame aptiktos 9 apžiestos, žiestos keramikos šukės (rad. Nr. 2 – 6, 8 – 12) (nuotr. Nr. 26, 27), datuojamos XVI – XIX a. Po juo 45 – 50 cm ($H_{abs}135.20-135.15 - 134.99-134.94m$) gylyje ėmė ryškėti persimaišęs tamsiai rudos šviesiai gelsvos spalvos priemolis (nuotr. Nr. 12 – 14). 60 – 90 cm ($H_{abs}135.07-134.83 - 134.77-134.53m$) gylyje pasiektas įžemis (šviesiai oranžinis priemolis maišytas su balkšvu/pilku moliu). Perkasos dugnas: Š – $H_{abs}134.68m$; R – $H_{abs}134.64m$; P – $H_{abs}134.48m$; V – $H_{abs}134.56m$.

Plotas Nr. 3

(Plan. Nr. 2, brėž. Nr. 9, nuotr. 16 – 21)

Tyrimų plotas Nr. 3 atmatuotas planuotoje atokvėpio aikštelės su stalu ir suolais vietoje (planas Nr. 2) (centro koord. LKS94: 6081587.54, 568311.07). Plotas orientuotas trumposiomis sienelėmis ŠR – PV kryptimis. Po 5 – 10 cm ($H_{abs}136.03-135.73 - 135.98-135.68m$) velėnos sluoksniu atsidengė tamsiai pilkos spalvos smėlis (nuotr. Nr. 18). Šį sluoksnį 50 – 60 cm ($H_{abs}135.58-135.28 - 135.48-135.18m$) gylyje keitė persimaišęs tamsiai rudos ir šviesiai rusvos spalvos priemolis (nuotr. Nr. 19). 80 – 100 cm ($H_{abs}135.28-134.98 - 135.08-134.78m$) gylyje pasiektas įžemis (šviesiai oranžinis priemolis maišytas su balkšvu/pilkšvu moliu). Perkasos dugnas: Š – $H_{abs}134.83m$; R – $H_{abs}134.85m$; P – $H_{abs}134.68m$; V – $H_{abs}134.57m$.

Išvados

Archeologinių tyrimų bei žvalgymų metu Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvieta (u.k. 24178) ir Maišiagalos dvaro sodybos (u.k. 900) teritorijoje fiksuoti maišyti sluoksniai su pavienėmis buitinės keramikos šukėmis. Detaliųjų tyrimų metu atidengti 3 2x1 m, 3,5x2 m, 2,5x2 m plotai. Iš viso ištirta 14 m². Visuose plotuose po 5 – 10 cm storio velėnos sluoksniu atidengtas tamsiai pilkas smėlio sluoksnis kurį keitė persimaišęs gelsvo pilko priemolio sluoksnis. Jį 70 – 100 cm gylyje nuo dabartinio paviršiaus keitė šviesiai oranžinis priemolis maišytas su balkšvu/pilkšvu moliu, kuris laikytas įžemiu.

Tirtuose plotuose iš viso surinkta 12 buitinės keramikos šukių, kurios datuojamos gana plačiai (XVI (?) – XIX a.).

Archeologinių žvalgymų metu iš viso ištirtas 1800 m² plotas. Žvalgymų metu jokių vertingų archeologinių radinių ar struktūrų neaptikta.

Remiantis detaliųjų tyrimų bei archeologinių žvalgymų metu surinkta medžiaga siūlyta leisti atlikti numatytus piliakalnio tvarkymo darbus (priedas Nr. 4).

Radinių aprašymo sutartiniai ženklai

s – sienelė

pd – priedugnis

d – dugnas

p – pakraštėlis

Maišiagalos piliakalnis su papilium ir gyvenviete ir Maišiagalos dvaro sodyba, 2014

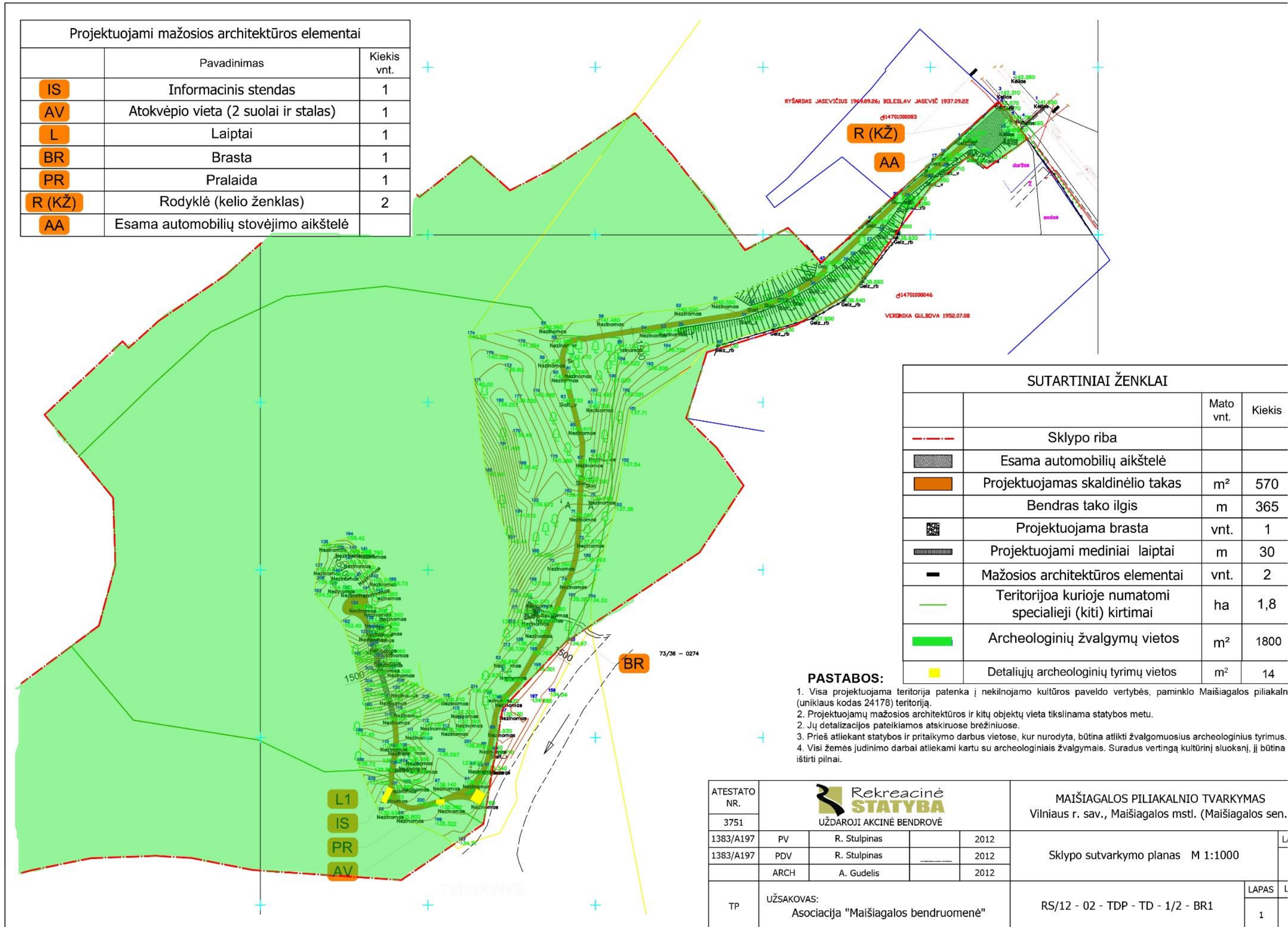
Buitinė keramika

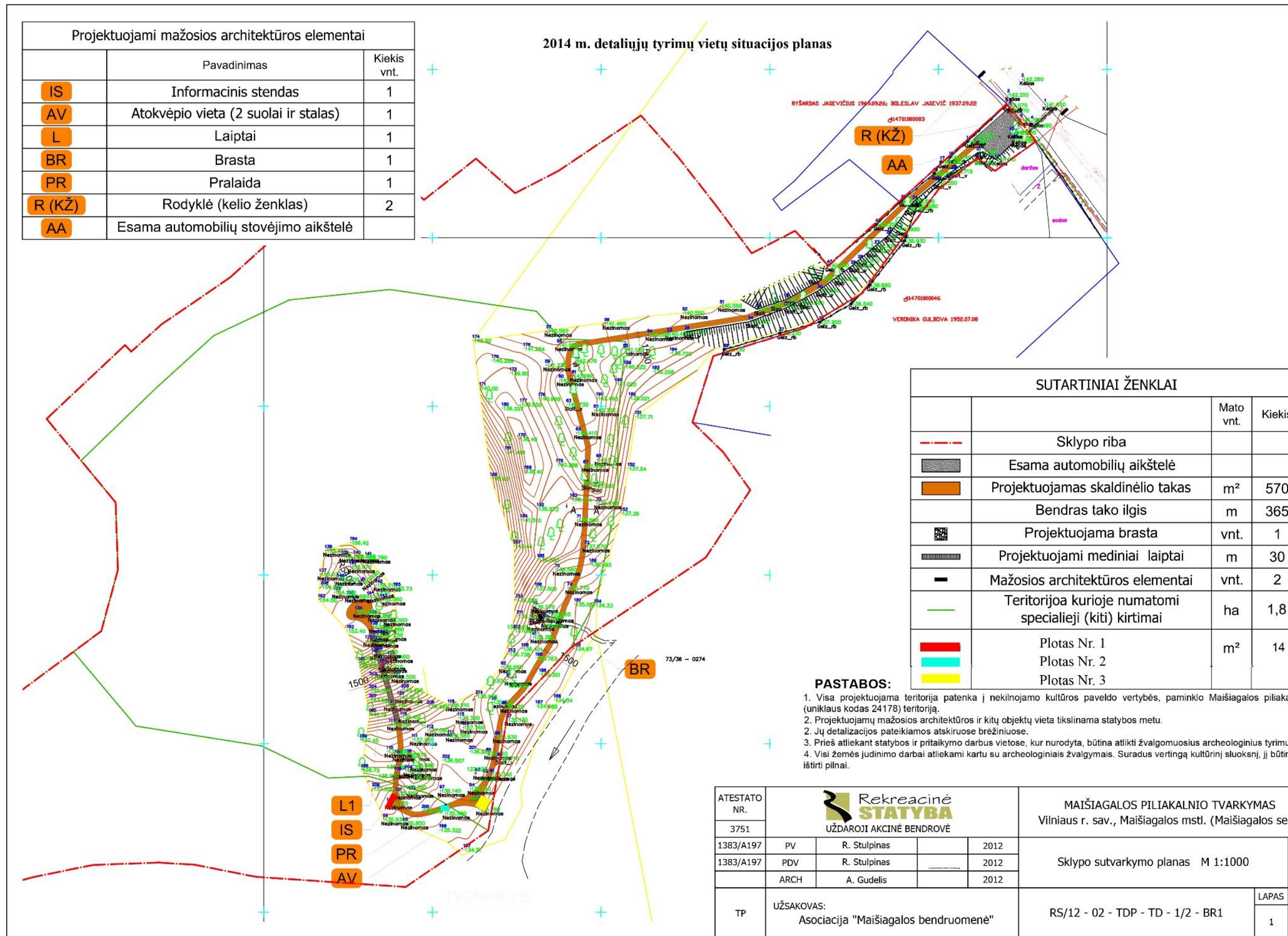
Eil. Nr.	Tipas	Daiktų skaičius	Išlikusi dalis	Keramikos rūšis				Glazūros spalva	Aukštis	Plotis	Storis		Pastabos	Datuojama	Radimo vieta	Gylis (cm)	Nuotr. Nr.
				Neglazūruota	Glazūruota	Lygiu paviršiumi	Grublėta				min.	max.					
1	Indas	1	s	x		x			35	27	7	8	su smulkiom grūsto granito priemaišom		Plotas Nr. 1 Kv. Nr. A1	20	26
2	Indas	1	s	x		x			25	38	4	6	su smulkiom grūsto granito priemaišom		Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B1	19	26
3	Aša	1		x		x			47	16	6			XVI - XVII a.	Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B2	19	26
4	Indas (dugnelis?)	1	d	x		x			46	36	8	9		XVI - XVII a. (?)	Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B2	19	26
5	Indas	1	s	x		x			23	24	5	7			Plotas Nr. 2 Kv. Nr. A2	24	26
6	Indas	1	s	x		x			47	48	6	8	su smulkiom grūsto granito priemaišom		Plotas Nr. 2 Kv. Nr. A3	35	26
7	Indas	1	s	x		x			31	29	5	6			Plotas Nr. 1 Kv. Nr. A1	21	27
8	Indas	1	s	x		x			37	38	5	6	su vidutinio stambumo grūsto granito priemaišomis		Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B1	38	27

9	Indas	1	s	x		x			53	45	8	9			Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B1	36	27
10	Indas	1	s	x		x			22	25	6	6			Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B2	41	27
11	Indas	1	s	x		x			48	40	6	8			Plotas Nr. 2 Kv. Nr. B2	36	27
12	Indas	1	s	x		x			23	30	7	10	ornamentuota (?) įspaudais		Plotas Nr. 2 Kv. Nr. A3	5	27

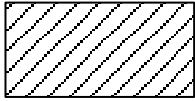
Planų ir brėžinių sąrašas

1. Bendras archeologinių tyrimų ir žvalgymų vietų situacijos planas;
2. 2014 m. detaliųjų tyrimų vietų situacijos planas;
3. Perkamų stratigrafijos ir planigrafijos brėžinių sutartiniai ženklai;
4. Plotuose Nr. 1 ir Nr. 2 aptiktų radinių išsidėstymo brėžinys;
5. Ploto Nr. 1 sienelių brėžiniai;
6. Ploto Nr. 2 PR sienelės brėžinys;
7. Ploto Nr. 2 ŠV sienelės brėžinys;
8. Ploto Nr. 2 ŠR ir PV sienelių brėžiniai;
9. Ploto Nr. 3 sienelių brėžiniai;

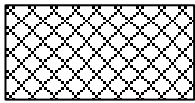

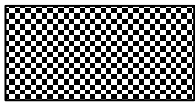
**Perkasų stratigrafijos ir planigrafijos
brėžinių sutartiniai ženklai**

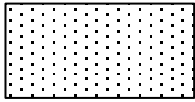
Velėna

Tamsiai pilkos spalvos smėlis

Tamsiai rudos ir šviesiai rusvos spalvos priemolis

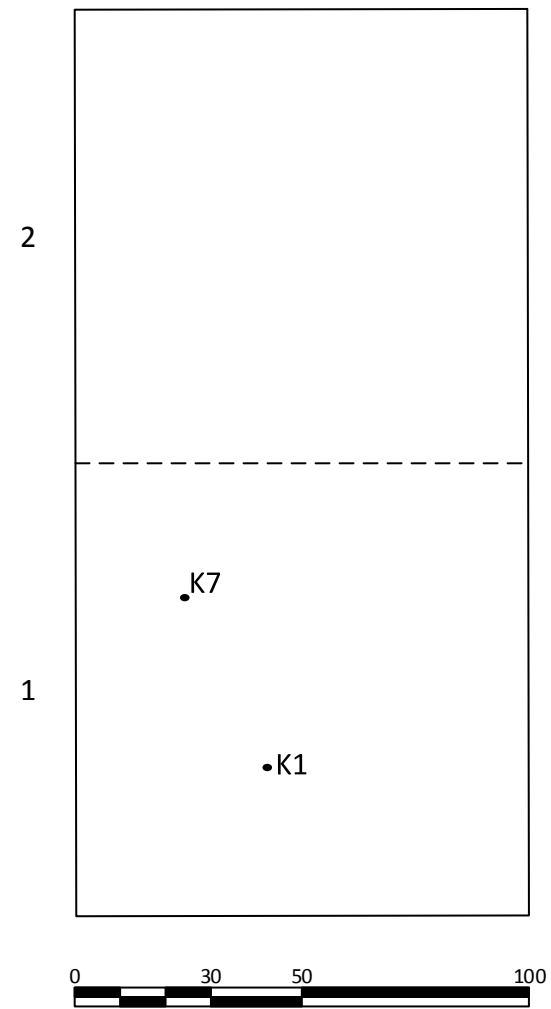
Šviesiai oranžinis priemolis maišytas su balkšvu/pilkšvu moliu

K1

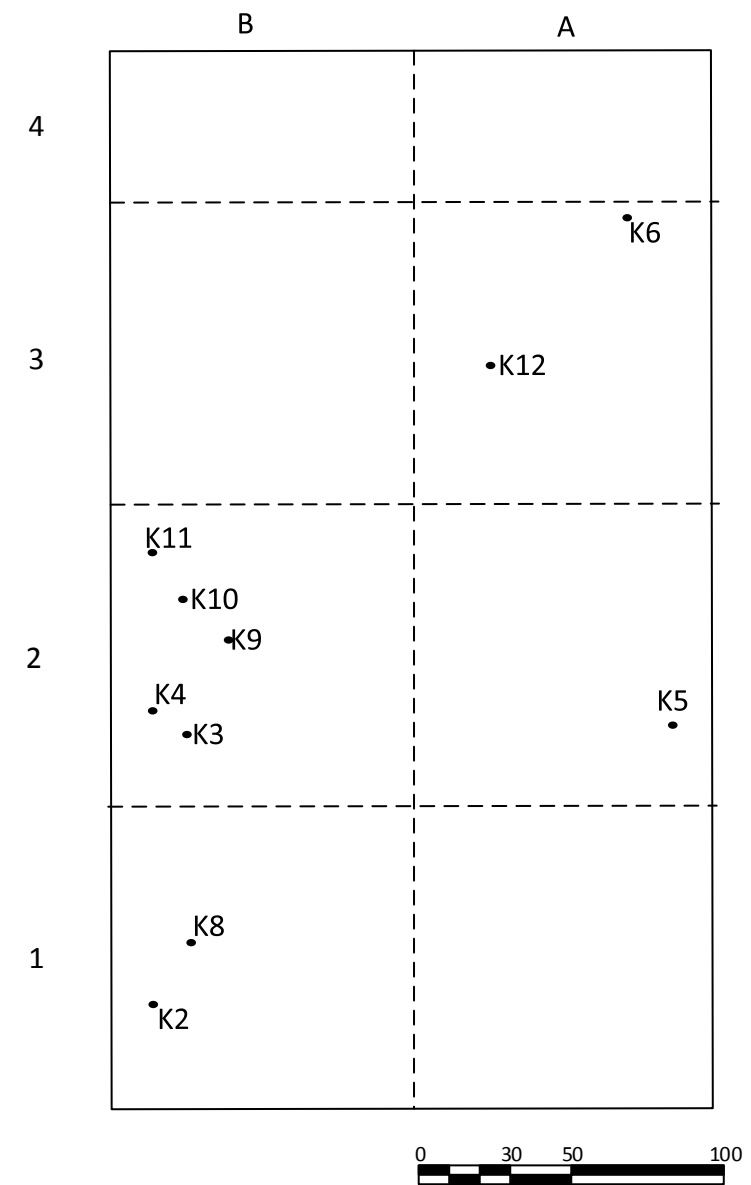
Keramikos radimo vieta ir jos numeris radinių sąrašė

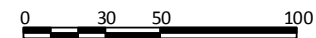
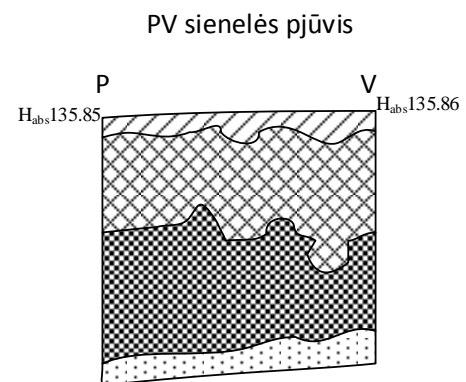
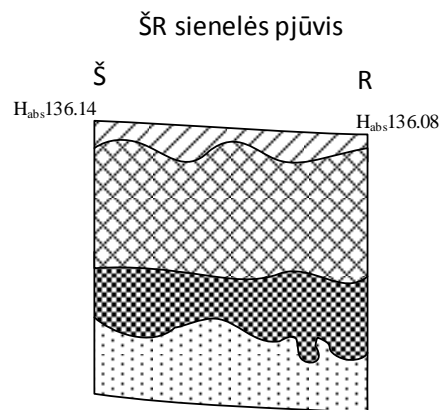
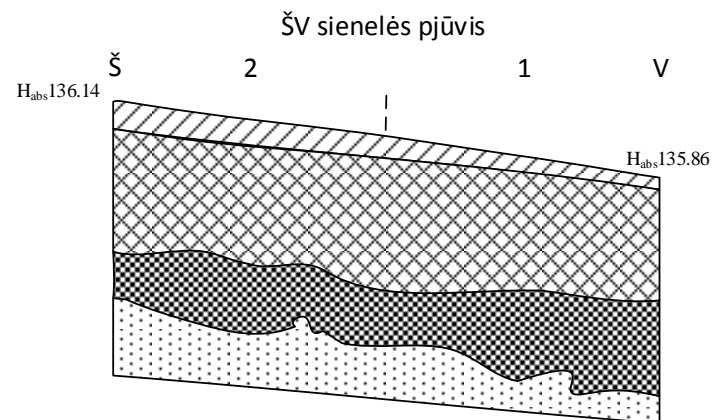
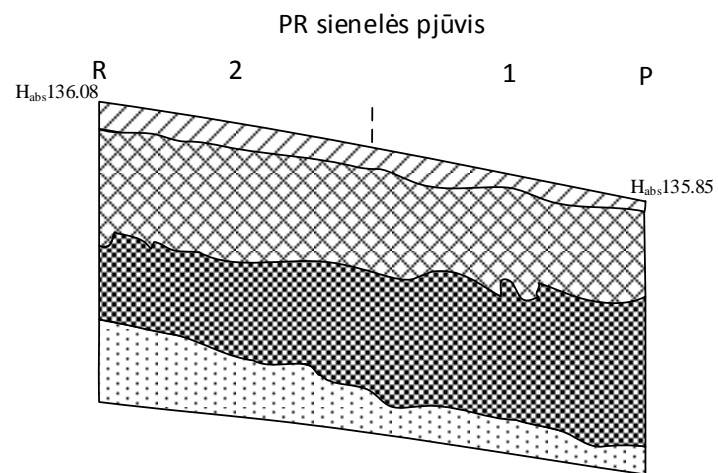
Maišiagala, 2014
Radinių išsidėstymas
plotuose Nr. 1 ir Nr. 2

Plotas Nr. 1
Juodžemis

Plotas Nr. 2
Juodžemis

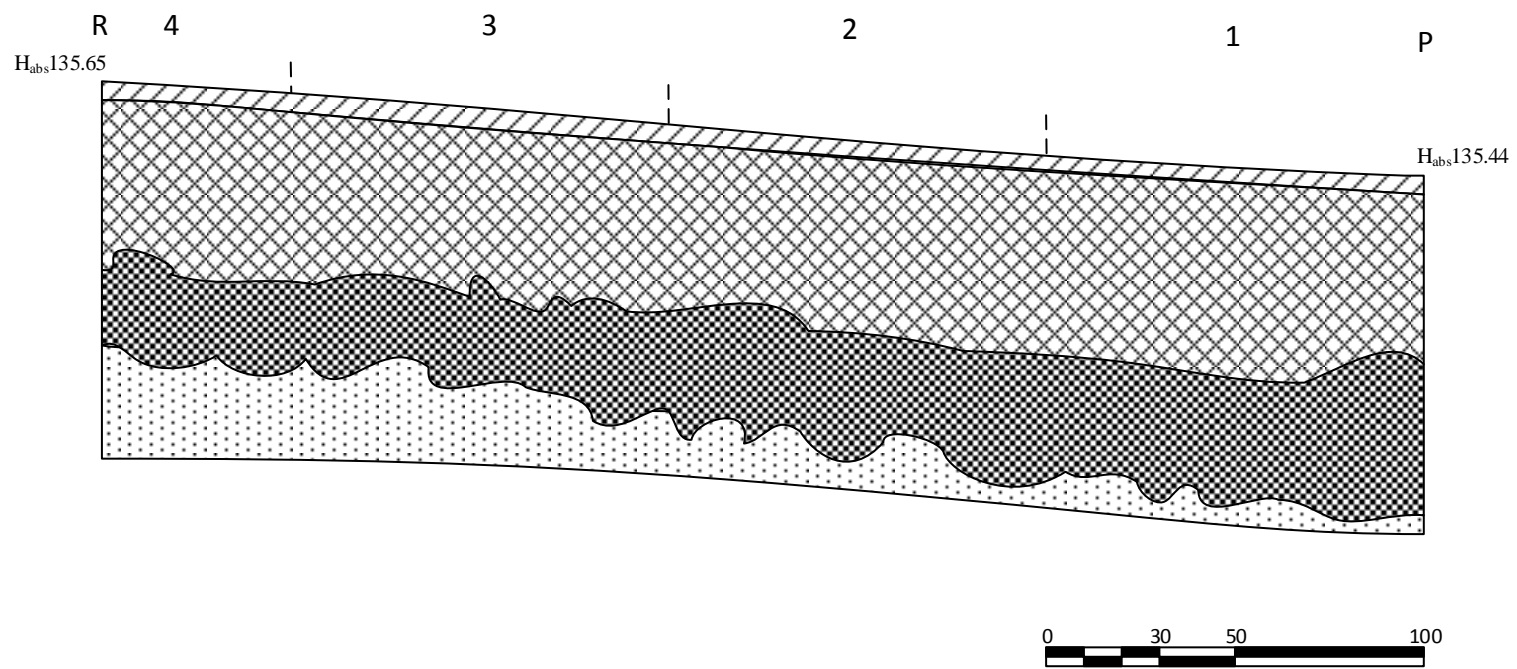

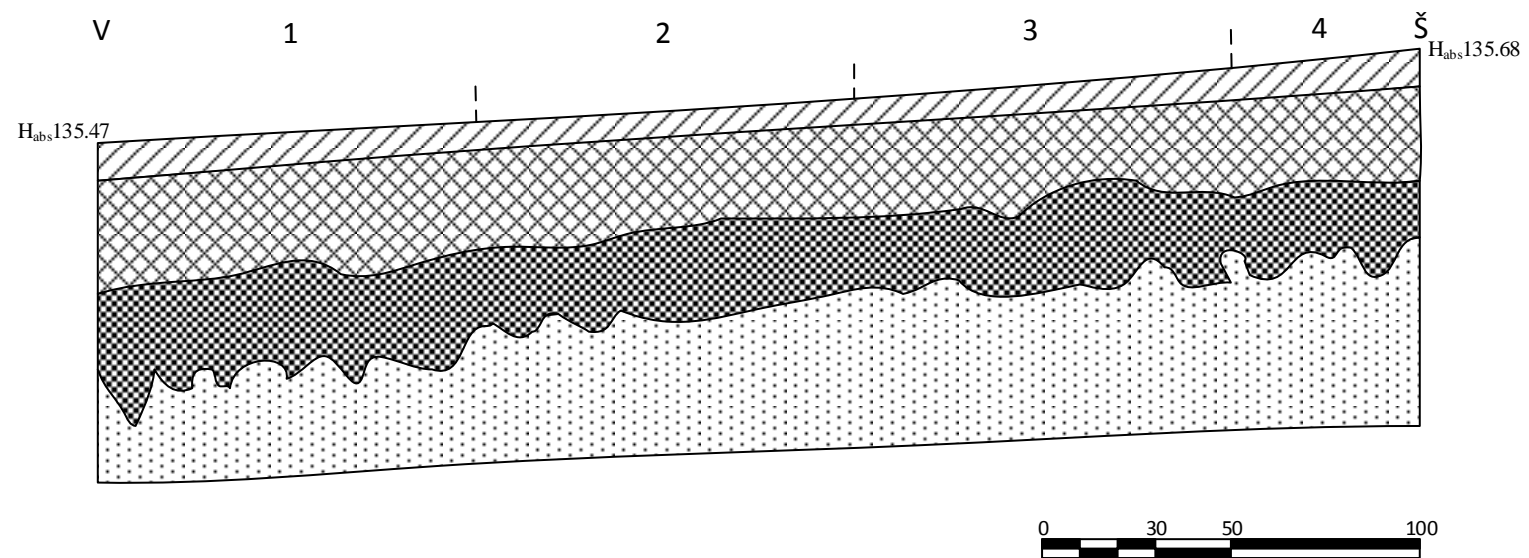
Brēžinys Nr. 6

Maišiagala 2014
Plotas Nr. 2
PR sienelės pjūvis

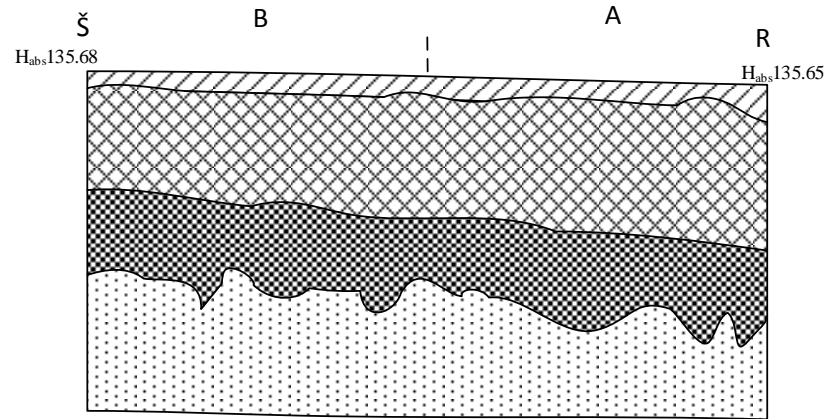

Brēžinys Nr. 7

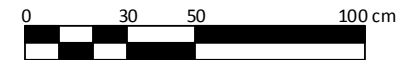
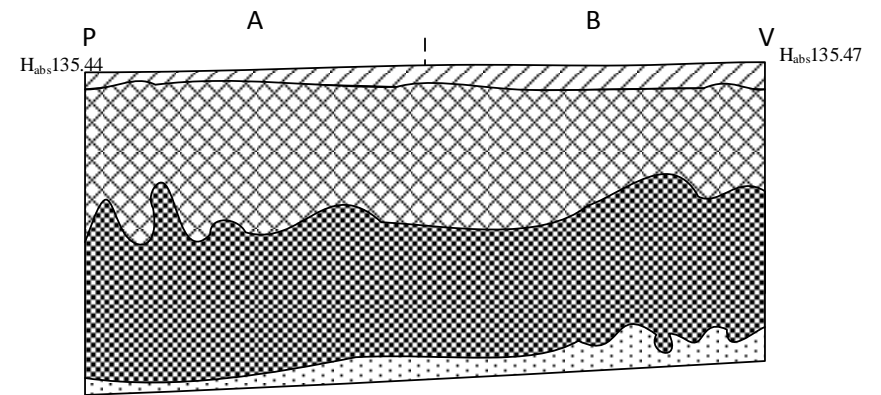
Maišiagala 2014
Plotas Nr. 2
ŠV sienelės pjūvis

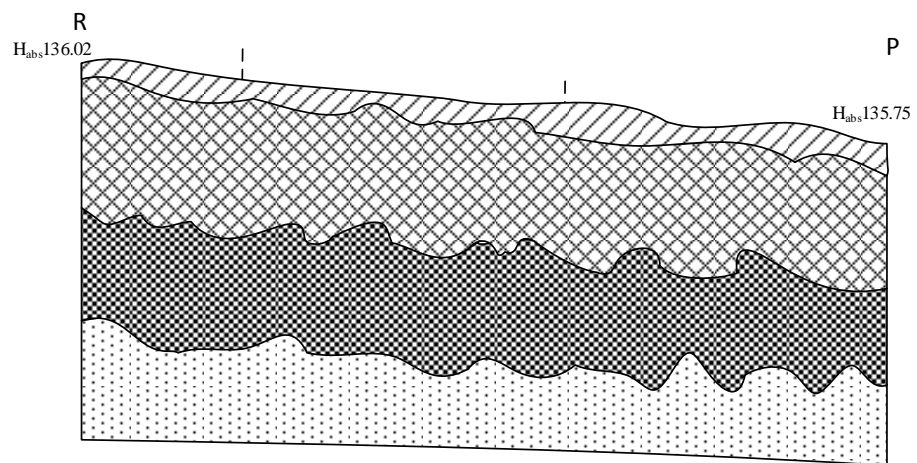
ŠR sienelės pjūvis

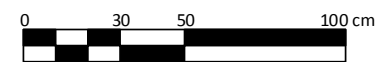
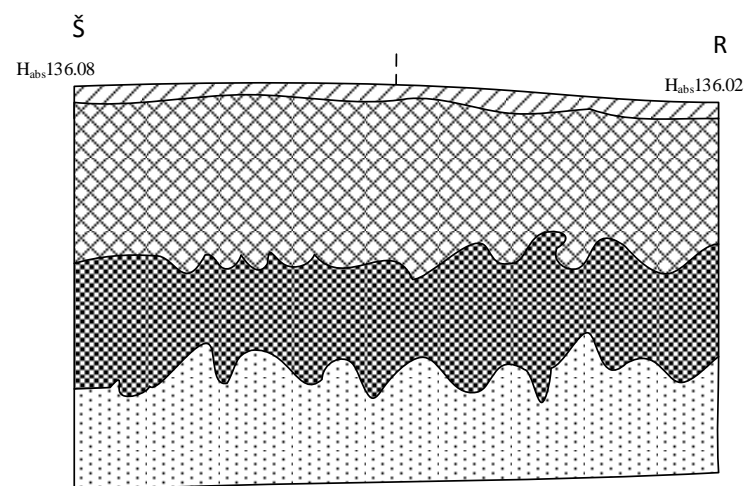
PV sienelės pjūvis

PR sienelės pjūvis

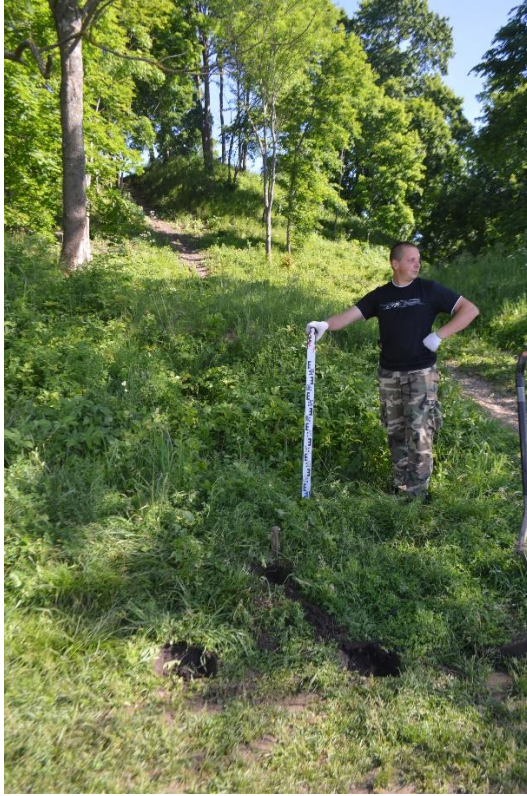

ŠR sienelės pjūvis

Nuotraukų sąrašas

- Nuotr. 1 Plotas Nr. 1 prieš tyrimus;
- Nuotr. 2 Plotas Nr. 1 nuėmus velėną iš P pusės;
- Nuotr. 3 Ploto Nr. 1 Š sienelė. Pasiėkus maišytą sluoksnį;
- Nuotr. 4 Plotas Nr. 1 80 cm gylyje. Fotografuota iš PV pusės;
- Nuotr. 5 Ploto Nr. 1 PR sienelės dalis;
- Nuotr. 6 Ploto Nr. 1 ŠR sienelės pjūvis. Fotografuota iš PV;
- Nuotr. 7 Ploto Nr. 1 PV sienelės pjūvis. Fotografuota iš ŠR;
- Nuotr. 8 Plotas Nr. 1 pasiekus įžemį. Fotografuota iš ŠV;
- Nuotr. 9 Plotas Nr. 1 po tyrimų;
- Nuotr. 10 Plotas Nr. 2 prieš tyrimus;
- Nuotr. 11 Plotas Nr. 2 nuėmus velėną. Fotografuota iš PV;
- Nuotr. 12 Plotas Nr. 2 Š kampe atsidengęs persimaišęs molingas sluoksnis. Fotografuota iš PV;
- Nuotr. 13 Plotas Nr. 2 pasiekus įžemį. Fotografuota iš PR;
- Nuotr. 14 Ploto Nr. 2 PV sienelė. Fotografuota iš ŠR;
- Nuotr. 15 Plotas Nr. 2 po tyrimų;
- Nuotr. 16 Plotas Nr. 3 prieš tyrimus;
- Nuotr. 17 Plotas Nr. 3 po tyrimų;
- Nuotr. 18 Plotas Nr. 3 nuėmus velėną;
- Nuotr. 19 Plotas Nr. 3 pasiekus permaišytą sluoksnį. Fotografuota iš PV;
- Nuotr. 20 Plotas Nr. 3 PR sienelės pjūvis pasiekus įžemį. Fotografuota iš ŠV;
- Nuotr. 21 Plotas Nr. 3 pasiekus įžemį. Fotografuota iš PV;
- Nuotr. 22 Tyrimų vieta vykdant tolimesnius darbus;
- Nuotr. 23 Rytinė piliakalnio šlaito dalis, kurioje atliekami tako tiesimo darbai;
- Nuotr. 24 ŠR piliakalnio dalis, kurioje planuota atlikti tako tiesimo darbus;
- Nuotr. 25 Bendras detaliųjų tyrimų vietų vaizdas iš V;

Nuotr. 1 Plotas Nr. 1 prieš tyrimus.

Nuotr. 2 Plotas Nr. 1 nuėmus velėną iš P pusės.

Nuotr. 3 Ploto Nr. 1 Š sienelė. Pasiekus maišytą sluoksnį.

Nuotr. 4 Plotas Nr. 1 80 cm gylyje. Fotografuota iš PV pusės.

Nuotr. 5 Ploto Nr. 1 PR sienelės dalis.

Nuotr. 6 Ploto Nr. 1 ŠR sienelės pjūvis. Fotografuota iš PV.

Nuotr. 7 Ploto Nr. 1 PV sienelės pjūvis. Fotografuota iš ŠR.

Nuotr. 8 Plotas Nr. 1 pasiekus įžemį. Fotografuota iš ŠV.

Nuotr. 9 Plotas Nr. 1 po tyrimų.

Nuotr. 10 Plotas Nr. 2 prieš tyrimus.

Nuotr. 11 Plotas Nr. 2 nuėmus velėną. Fotografuota iš PV.

Nuotr. 12 Plotas Nr. 2 Š kampe atsidengęs persimaišęs molingas sluoksnis. Fotografuota iš PV.

Nuotr. 13 Plotas Nr. 2 pasiekus įžemį. Fotografuota iš PR.

Nuotr. 14 Ploto Nr. 2 PV sienelė. Fotografuota iš ŠR.

Nuotr. 15 Plotas Nr. 2 po tyrimų.

Nuotr. 16 Plotas Nr. 3 prieš tyrimus.

Nuotr. 17 Plotas Nr. 3 po tyrimų.

Nuotr. 18 Plotas Nr. 3 nuėmus velėnā.

Nuotr. 19 Plotas Nr. 3 pasiekus permaišytā sluoksni. Fotografuota iš PV.

Nuotr. 20 Plotas Nr. 3 PR sienelės pjūvis pasiekus įžemį. Fotografuota iš ŠV.

Nuotr. 21 Plotas Nr. 3 pasiekus įžemį. Fotografuota iš PV.

Nuotr. 22 Tyrimų vieta vykdant tolimesnius darbus.

Nuotr. 23 Rytinė piliakalnio šlaito dalis, kurioje atliekami tako tiesimo darbai.

Nuotr. 24 ŠR piliakalnio dalis, kurioje planuota atlikti tako tiesimo darbus.

Nuotr. 25 Bendras detaliųjų tyrimų vietų vaizdas iš V.

Radinių nuotraukų sąrašas

Nuotr. 26 Keramikos šukės. Rad. Nr. 1 – 6;

Nuotr. 27 Keramikos šukės. Rad. Nr. 7 – 12;

Nuotr. 26 Keramikos šukės. Rad. Nr. 1 – 6.

Nuotr. 27 Keramikos šukės. Rad. Nr. 7 - 12

Priedų sąrašas

1. Archeologinių tyrimų leidimas;
2. Archeologinių tyrimų projektas;
3. Archeologinių radinių perdavimo aktas;
4. Archeologinių tyrimų Lietuvoje straipsnis;
5. Kompaktinis diskas;

**KULTŪROS PAVELDO DEPARTAMENTAS
PRIE KULTŪROS MINISTERIJOS**

LEIDIMAS ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2014-05-26

(data)

Nr.

Vilnius

LA-144

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo (Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571) 18 straipsnio 6 dalimi, šis leidimas išduotas

Evelinai Simanavičiūtei, 2013-12-05, Nr. 2739

(tyrėjo vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo data ir Nr.)

_____ arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

atlikti:

Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvieta (24178), Maišiagalos dvaro sodybos (900) teritorijos,

(numatomos tirti vietos pavadinimas, unikalus kodas Kultūros vertybių registre,

Vilniaus r. sav., Maišiagalos mstl.,

adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

detaliuosius archeologinius tyrimus

pagal archeologinių tyrimų projektą:

Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvieta (u.k. 24178) ir Maišiagalos dvaro sodybos (u.k. 900) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mstl.) detaliųjų tyrimų ir archeologinių žvalgymų 2014 m. projektas, 2014-05-20

(projekto pavadinimas, aprobavimo data)

archeologinių tyrimų grupę sudaro šie archeologai (pildoma, jeigu grupė sudaroma):

_____ (vardai, pavardės)

_____
_____
_____

EVELINA SIMANAVIČIŪTĖ

(tyrėjo vardas, pavardė)

Antakalnio g. 39-41, Vilnius, tel. 868428473, e.paštas: evelinasim@gmail.com

(adresas pašto korespondencijai siųsti, telefonas, el. pašto adresas)

Kultūros paveldo departamentui
prie Kultūros ministerijos

PRAŠYMAS IŠDUOTI LEIDIMĄ ATLIKTI ARCHEOLOGINIUS TYRIMUS

2014 m. gegužės 13 d.

Prašau išduoti man, Evelinai Simanavičiūtei, atestatas išduotas 2013-12-05, Nr. 2739.

(vardas, pavardė, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto atestato išdavimo

Trečia kategorija.

data ir Nr. arba mokslo laipsnis ir (ar) pedagoginis vardas)

leidimą Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvieta (u.k. 24178) ir Maišiagalos atlikti

(numatomos tirti vietos pavadinimas,

dvaro sodybos (u.k. 900) (Vilniaus r.sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.) detaliuosius tyrimus ir archeologinius žvalgymus.

unikalus kodas Kultūros vertybių registre, adresas, archeologinių tyrimų pobūdis)

Archeologinius tyrimus numatoma atlikti 2014 m. gegužės - lapkričio mėn.

(pradžios ir pabaigos terminai)

Archeologinių tyrimų užsakovas UAB „Rekreacinė statyba“, Laisvės pr. 77 – 201, Vilnius

(vardas, pavardė ar juridinio asmens pavadinimas,

LT – 06122, tel. +370 5 2 742777.

adresas pašto korespondencijai siųsti, telefonas, el. pašto adresas)

Tyrėjo pasirenkamas bendravimo su Mokslinės archeologijos komisijos sekretoriumi dėl Leidimo atlikti archeologinius tyrimus išdavimo būdas: elektroniniu paštu: evelinasim@gmail.com arba

Telefonu: 868428473

(pasirinktina nurodomas elektroninis paštas, arba faksas, arba adresas pašto korespondencijos siuntoms gauti, arba kitas būdas)

PRIDEDAMA:

1. Archeologinių tyrimų projektas su priedais, 12 lapų.

(parašas)

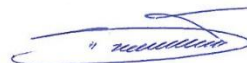
Evelina Simanavičiūtė

(vardas, pavardė)

VšĮ „Kultūros paveldo išsaugojimo pajėgos“

Susipažinau: **Direktorius**
Algimantas Šiukšta

**Maišiagalos piliakalnio su papilium ir gyvenvieta (u.k. 24178) ir Maišiagalos
dvaro sodybos (u.k. 900) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.)
detaliųjų tyrimų ir archeologinių žvalgymų 2014 m. projektas**

Tyrėja: Evelina Simanavičiūtė

Tel. Nr.: 868428473

El. paštas: evelinasim@gmail.com

Užsakovas: UAB „Rekreacinė statyba“

Tel. Nr.: +370 5 2 742777

Adresas: Laisvės pr. 77-201, Vilnius LT-06122

Vilnius, 2014

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

Vilniaus rajono savivaldybė organizuoja Maišiagalos piliakalnio (u.k. 24178) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.) tvarkybos darbus. Darbai planuojami vykdyti piliakalnio ir jo papilio vietoje, kurie turi tiek atskirą saugomą teritoriją, tiek ir bendrą su Maišiagalos dvaro sodyba teritoriją. UAB „Rekreacinė statyba“ projekto vadovo R. Stulpino suprojektuota nuo piliakalnio papilio ŠR krašte esančios automobilių stovėjo aikštelės įrengti papilio pylimo viršumi link piliakalnio PR kryptimi einantį skaldinėlio dangos taką. Automobilių aikštelės pakraštyje bus įrengtas kelio ženklas - rodyklė į piliakalnį. Jo atramoms bus gręžiama du 0.2 m skersmens, 0.8 m gylio gręžiniai. Takas piliakalnio papėdės pylimo šiaurinės dalies viršum nusileis į gynybinio griovio dugną ir juo eis griovio PR dalimi (jo šlapiiausioje vietoje suprojektuota akmenų metinio brasta). Pietuose takas pakils piliakalnio papėdės pylimo šlaitu ir apjuosęs pylimo dalį pašlaite pasuks į piliakalnį (kirsdamas pylimo praardytą ir užpiltą anksčiau griovio atkarpos) iki suprojektuotų laiptų (šlapioje atkarpos vietoje dar suprojektuota pralaida). Tako bendras ilgis 365 m, plotis 3.4 m. Žemė planuojama čia judinti 10 cm. nuo jos paviršiaus. Šalia tako atkarpos, eisančios į pietus nuo papėdės gynybinio pylimo suprojektuotas informacinis stendas (jo pamatai užims 1,57 m ilgio, 0.35 m pločio plotą, kasami iki 0.8 m gylio) ir atokvėpio aikštelė su dviem suoliukais (jų pamatai užims 2 m ilgio, 0.65 m pločio plotą, kasami iki 0.6 m gylio) bei stalu (jo pamatai užims 2 m ilgio, 0.53 m pločio plotą, kasami iki 0.6 m gylio). Laiptai pietiniu šlaitu į piliakalnį suprojektuoti 30 m ilgio, 1 m pločio. Įrengiant laiptus žemės judinti neplanuojama. Jie prie šlaito tvirtinami armatūros įkalmais strypais. Laiptų viršuje suprojektuotas tako išplatėjimas, tarsi apžvalgos aikštelė. Jis analogiškos konstrukcijos, kaip ir apačioje suprojektuoti.

Prieš pradėdant šiuos darbus suplanuotose žemės judinimo vietose bus atlikti detalieji archeologiniai tyrimai ir archeologiniai žvalgymai, kuriuos užsakė generalinis rangovas UAB „Rekreacinė statyba“.

Istoriniai duomenys:

Piliakalnis (Bonos Pilis) įrengtas iš aukštumos pakraščio suformuotoje atskiroje kalvoje, Dūkštos dešiniame krante. Aikštelė ovali, pailga R-V kryptimi, 65x40 m dydžio. Papėdėje aplink piliakalnį iškastas 360 m ilgio, 30 m pločio, 4 m gylio (Š pusėje) griovys. Už griovio supiltas 270 m ilgio, 4 m aukščio, 25 m pločio (R pusėje) pylimas. Jame yra dvi 15 ir 60 m pločio spragos. P pusėje šio 10 m pločio pylimo išorinis 3 m aukščio šlaitas leidžiasi į antrą 5 m pločio, 1 m gylio griovį. Šlaitai statūs, 14-18 m aukščio.

Aikštelė XIX a. pabaigoje kasinėta nežinomo asmens. Šie neužlyginti kasinėjimai labai pakeitė jos išvaizdą. Dabar ji perkirsta 12 m pločio, 2- 3 m gylio grioviu, einančiu Š-P kryptimi, ir 8 m pločio, 1,5 m gylio grioviu, einančiu nuo didžiojo griovio R-V kryptimi, bei tokiu pat trumpesniu grioveliu PV aikštelės dalyje. Iš didžiojo griovio žemės mestos į šonus ir R pusėje sudaro iki 1,5 m aukščio, 8 m pločio pylimą. Piliakalnis apaugęs retais lapuočiais medžiais, PV papėdėje pastatytas akmeninis paminklas, Š šlaite įrengti laiptai.

Į ŠR nuo piliakalnio yra papilys (N54°52'04.1"; E25°03'50.0"). Jo aikštelė turėjo būti pailga PV-ŠR kryptimi, tačiau tikslesnis jos dydis neaiškus, nes papilys labai suardytas miestelio pastatų. Geriau išliko tik jo P pusė. Čia į R nuo piliakalnio PR papilio papėdėje yra iškastas 6 m pločio, 1 m gylio griovys, už kurio supiltas 2 m aukščio, 13 m pločio pylimas 4 m aukščio išoriniu šlaitu. Išlikusio pylimo ilgis - 120 m. Pagal jį galima apytiksliai spėti, kad papilio aikštelė buvo apie 200 m ilgio ir 120 m pločio.

Į Š ir PV nuo piliakalnio, 1 ha plote yra papėdės gyvenvietė.

Piliakalnyje stovėjo Maišiagalos pilis, kurią 1365 m. rugpjūčio antroje pusėje puolė, užėmė ir sudegino nuo Vilniaus su Ordino kariuomene žygiavęs Kęstučio sūnus Butautas. Pilis buvo atstatyta (minima nuo 1377 m.). 1390 m. Ordinas vėl užėmė ir sudegino pilį, iš jos išsivesdamas 1340 belaisvių.

Piliakalnis datuojamas I tūkst. pradžia ir XIV a.²

---

² Zabiela G., Maišiagalos piliakalnis. (Internetinė prieiga: www.piliakalniai.lt)[Žiūrėta 2014 -05-10].

Ankstesnių archeologinių tyrimų duomenys:

1971-1973 m. R. Kulikauskienė aikštelėje ištyrė 382 m² plotą. Aptiktas iki 5,4 m storio kultūrinis sluoksnis, kurį sudaro 3 horizontai. Apatiniame horizonte rasta stulpaviečių, brūkšniuotos keramikos. XIV a. virš šio sluoksnio supiltas iki 1,3 m storio molio sluoksnis. Viduriniame horizonte, suformuotame 1365 m. gaisro, aptikta sudegusių medinių pastatų liekanų, geležinė kilpa, sklendė, raktas, kastuvo apkaustas, pjautuvas, žirklys, žiestos keramikos, grūdų, 12 sudegusių avių griaučių. Gaisro liekanos užplūktos iki 2 m storio molio sluoksniu. Viršutiniame horizonte rastos sudegusio pastato su moline krosnimi liekanos, geležiniai noragai, pjautuvai, dalgiai, kaplys, žalvarinis kryželis-enkolpionas, skardinė segė, apyrankė, varpo liekanos, žiestos keramikos, grūdų, kiaulės ir katės griaučiai. Šis sluoksnis susidaręs 1390 m. sudeginus pilį. Nustatyta, kad po 1365 m. pilis buvo apjuosta medine moliu tinkuota gynybine siena.³

Likusi piliakalnio dalis, papilys ir senovės gyvenvietė netyrinėti.

Tyrimų tikslas:

Archeologinių tyrimų tikslas – ištirti pritaikant lankymui piliakalnį suprojektuotas infrastruktūros vietas. Išsiaiškinti ar planuojamų žemės judinimo darbų vietose yra kultūrinis sluoksnis bei archeologinių požiūriu vertingų radinių, konstrukcijų. Atlikti fotofiksaciją, nubraižyti brėžinius, aprašyti, užfiksuoti bei surinkti archeologinius radinius.

Tyrimų apimtis ir metodika:

Detalieji archeologiniai tyrimai bus atliekami ištiriant informacinio stendo vietoje 2x1 m plotą, atokvėpio aikštelės stalo su suolais vietoje 2.5x2 m plotą, o pralaidos vietoje 3.5x2 m. potą rankiniu būdu preparuojant iki įžemio. Detaliųjų tyrimų plotas - 14 m²

Suprojektuotų takų, brastos, ir laiptų vietose, kur žemės paviršius planuojamas judinti tik iki 10 cm gylio ir kelio ženklų – rodyklės vietoje, kur planuojami du 20 cm skersmens, iki 0.8 m gylio gręžiniai planuojama archeologiniai žvalgymai vizualiai ir metalo detektoriumi tikrinant žemės paviršių. Vizualiai bus žvalgoma ir visoje piliakalnio teritorijoje atliekant želdinių retinimo darbus, kur žemės paviršius vietomis gali būti negiliai judinamas ištraukiant medieną. Žvalgymų vietose bus atlikta fotofiksacija, aptikti radiniai užfiksuoti ir surinkti. Archeologinių žvalgymų plotas apie 1800 m².

---

³ Zabiela G., Maišiagalos piliakalnis. (Internetinė prieiga: www.piliakalniai.lt) [Žiūrėta 2014 -05-10].

Tyrimų trukmė:

Tyrimus planuojama atlikti 2014 m. gegužės – lapkričio mėnesiais.

Tyrimus vadovė:

Archeologė Evelina Simanavičiūtė.

Priedai:

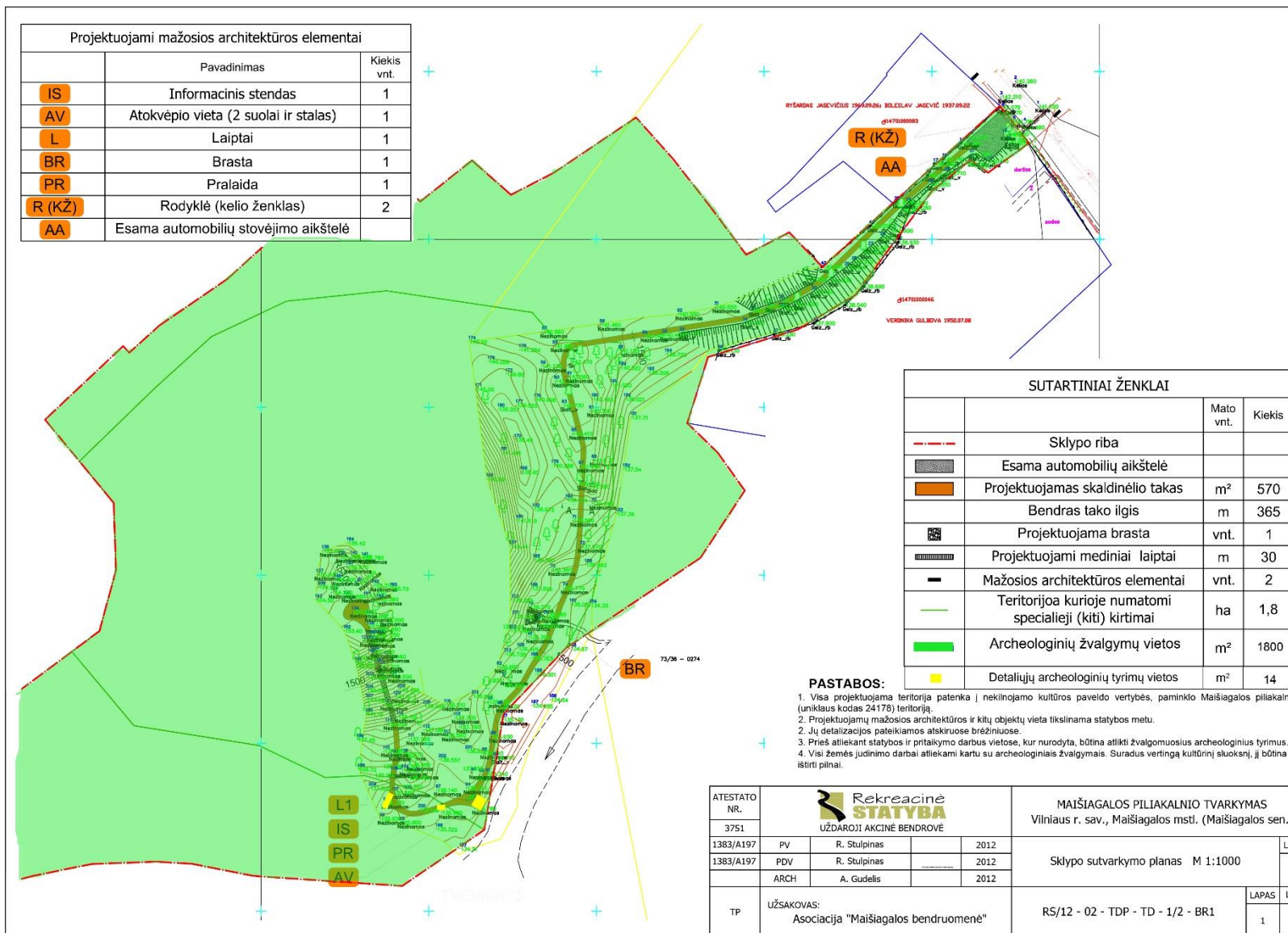
1. Planuojamos 2014 m. archeologinių tyrimų vietos (1 lapas).
2. Ankstesnių tyrimų vietų planas⁴ (1 lapas).
3. Maišiagalos piliakalnio tvarkymo projektinių pasiūlymų planas (1 lapas).
4. Vietos fotonuotraukos prieš tyrimus (4 lapai).

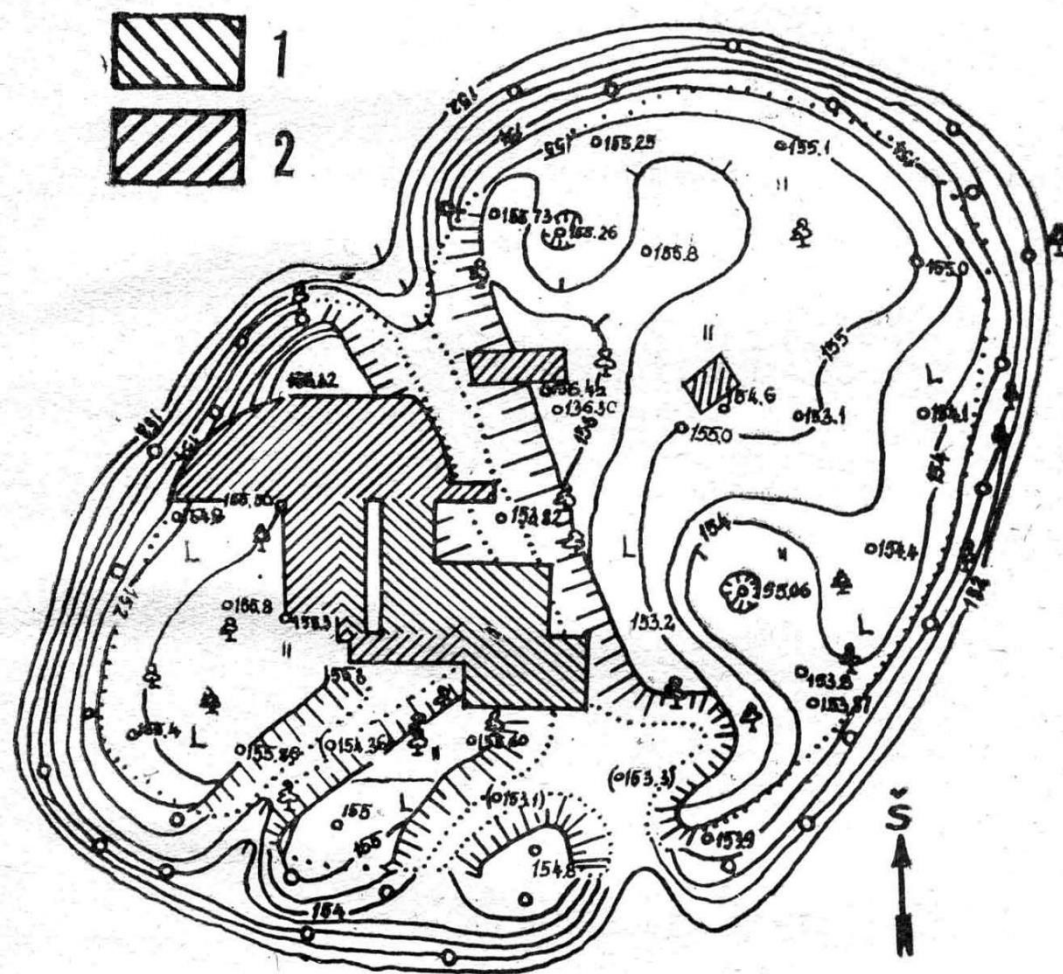
⁴ Kulikauskienė R., Maišiagalos piliakalnio tyrinėjimai 1972 ir 1973 m. // Archeologiniai tyrinėjimai Lietuvoje 1972-1973 m. Vilnius, p. 23. (Internetinė prieiga: <http://www.archeologijosdraugija.lt/atl/>).

Priedas Nr. 1 Planuojamos 2014 m. archeologinių žvalgymų vietos

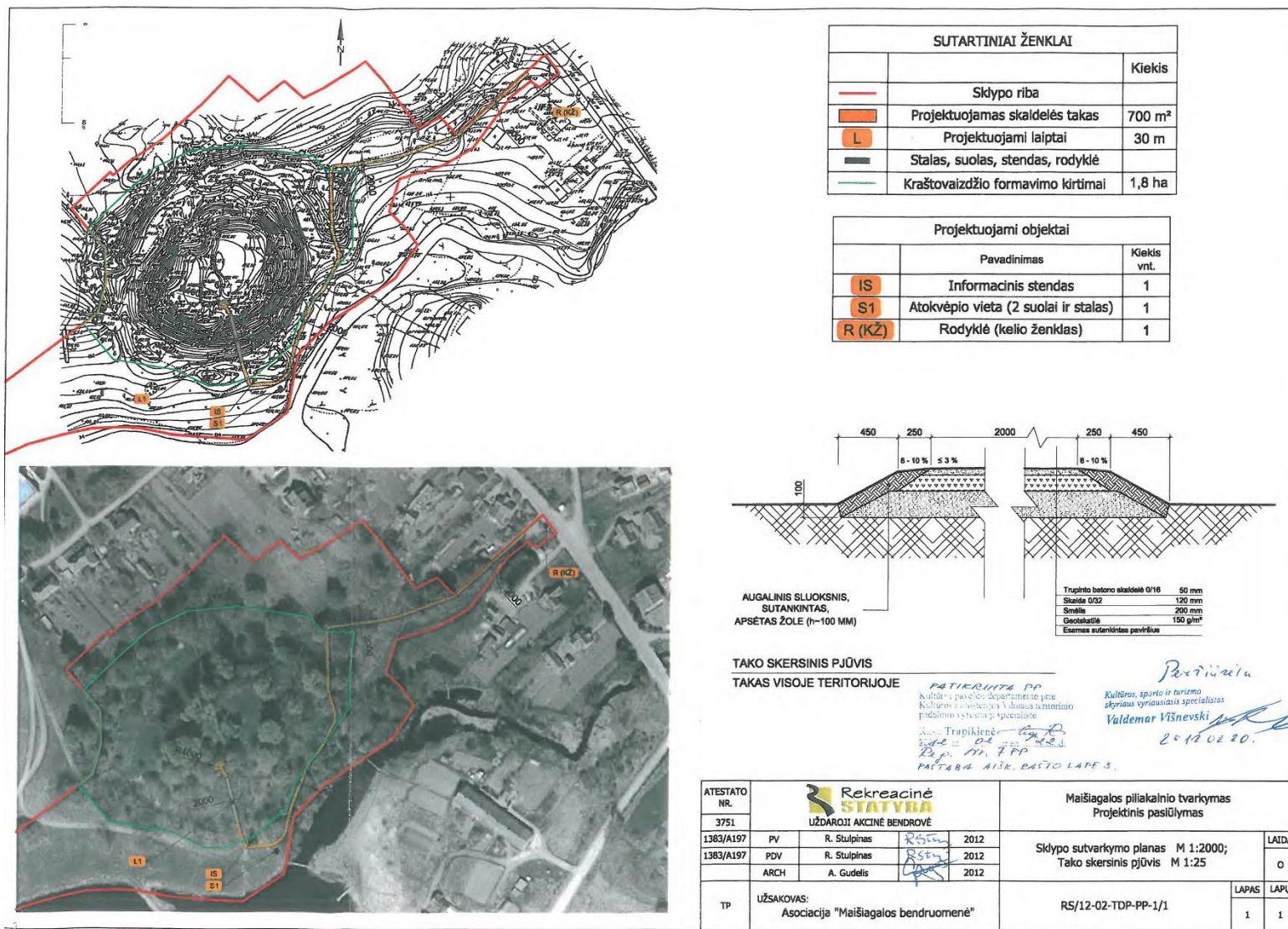

Priedas Nr. 2 Ankstesnių tyrimų vietų planas

Maišiagalos piliakalnio aikštelė: 1 — 1973 m. ištirti plotai, 2 — 1971 ir 1972 m. ištirti plotai.

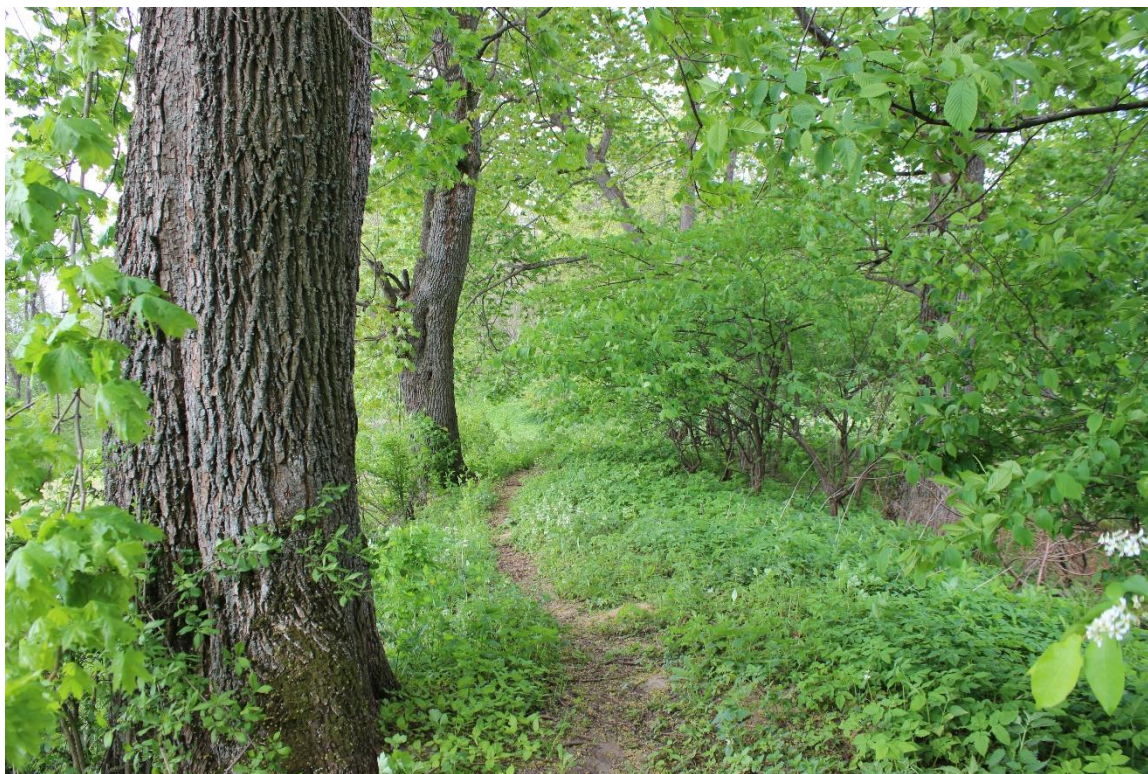
Priedas Nr. 3 Maišiagalos piliakalnio tvarkymo projektinių pasiūlymų planas

Priedas Nr. 4 Vietos fotonuotraukos prieš tyrimus

Pav. 1 Esama stovėjimo aikštelė ir tako į piliakalnį pradžios vieta iš ŠR

Pav. 2 Piliakalnio papilio pylimo dalis, kurio viršum eis takas iš ŠR.

Pav. 3 Būsimo tako dallies vieta papilio teritorijoje iš R.

Pav. 4 Piliakalnio papėdės pylimo dalis, kuria eis takas iš Š.

Pav. 5 Piliakalnio papėdės gynybinio griovio dali, kuria eis takas iš ŠR.

Pav. 6 Piliakalnio papėdės gynybinio griovio vieta, kur bus įrengiama brasta iš PV.

Pav. 7 Piliakalnio papėdės vieta, kur bus įrengiamas informacinis stendas, atokvėpio vieta ir pralaida iš PV

Pav. 8 Piliakalnio pietinio šlaito vieta, kur bus įrengiami laiptai iš PR.

Maišiagalos piliakalnio su papiliu ir gyvenvieta ir Maišiagalos dvaro sodybos 2014 m. detalieji archeologiniai tyrimai ir archeologiniai žvalgymai

Maišiagalos piliakalnis su papiliu ir gyvenvieta (u.k. 24178) ir Maišiagalos dvaro sodyba (u.k. 900) (Vilniaus r. sav., Maišiagalos sen., Maišiagalos mst.)	Evelina Simanavičiūtė	14 m ² (3 perkastos) Žvalgyta 1800 m ²	Perkasose fiksuotas piltinis, niveliacinis sluoksnis, kuriame aptikta 12 buitinės keramikos šukių datuojamų XVI – XIX a.
---	-----------------------	---	--